

Onderzoek naar de aanwezigheid van dassen

Veldschuur Malden

Rapport opgesteld door Stichting
Das&Boom in opdracht van de gemeente
Heumen
Beek-Ubbergen, juli 2016

Foto voorpagina: Onderzoeksgebied; sporthal, containers en bosje (gronddepot)

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Beleidskader	3
3. Gebiedsbeschrijving	3
4. Werkwijze	5
5. Resultaten	6
5.1 Dassenholen en overige dassensporen	6
5.2 Aantal dassen en status burcht	8
5.3 Dassenslachtoffers	9
6. Conclusies	10

Bijlagen

- Bijlage 1: (Dassen)holen en wissels
Bijlage 2: Overzicht opnames camera's

1. Inleiding

De gemeente Heumen is voornemens om op het terrein van Laco Sportcentrum Malden (“De Veldschuur”) een nieuw sportcentrum en woningen te realiseren. Onderdeel van dit plan is het afbreken van de oude sporthal. Volgens omwonenden bevindt zich ten minste sinds 2012 in de directe nabijheid van deze sporthal een dassenburcht. Om meer duidelijkheid te krijgen over het aantal dassen en de status van deze dassenburcht is Das&Boom gevraagd om hier nader onderzoek te verrichten.

Onderliggend rapport geeft de resultaten van dit onderzoek.

2. Beleidskader

Juridische bescherming das:

In 2002 is de Flora- en faunawet ingevoerd, waarbij zowel de das als zijn burcht beschermd zijn. Dassen en dassenburchten mogen niet verstoord of vernietigd worden. In 2005 is deze bescherming uitgebreid waardoor er ook voor een ingreep in het landschap een zogenaamde Habitattoets uitgevoerd dient te worden, waarin maatschappelijk belang, gebrek aan alternatieven en het minimaliseren van negatieve effecten aangetoond dienen te worden alvorens er sprake kan zijn van compensatie. Bij deze toets wordt niet alleen gekeken naar effecten op de dieren zelf, maar ook naar effecten op de dassenburchten, voedselgebieden en migratieroutes.

3. Gebiedsbeschrijving

Het sportcentrum “De Veldschuur” bevindt zich in de dorpskern van Malden, gemeente Heumen (kaart1). De wijk waarin het sportcentrum zich bevindt grenst aan de oostzijde aan het bosgebied “Maldens Vlak” wat zelf weer onderdeel uitmaakt van een uitgestrekt bosgebied tussen Malden, Nijmegen en Groesbeek. De wijk is ruim opgezet en kenmerkt zich door het vele groen tussen de woningen.

Het gebied waar de hollen zich bevinden bevindt zich direct ten oosten van de sporthal (zuidzijde van het complex, kaart 2) en is omrasterd maar wel toegankelijk voor dassen en andere dieren. Doordat echter de werkpoort in het raster altijd open staat is het gebied ook toegankelijk voor mensen.

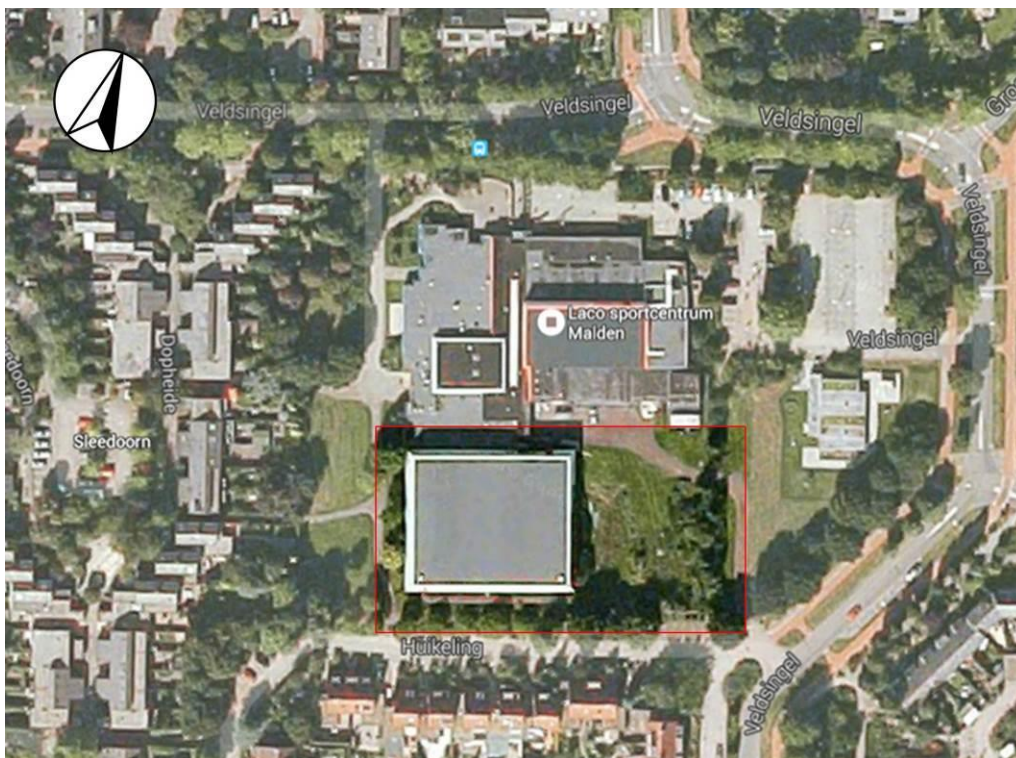
In de zuidoosthoek van het gebied bevindt zich een dicht begroeid gronddepot en tegen de sporthal staan drie zeecontainers (foto 1).

Foto 1: overzicht onderzoeksgebied

Kaart 1: Locatie Veldschuur Malden

Kaart 2: Onderzoeksgebied

4. Werkwijze

Op 2 juni 2016 is een veldinventarisatie uitgevoerd. Tijdens deze veldinventarisatie is gekeken naar de aanwezigheid van dassenholen, graafsporen van dassen, snuitputjes, mestputjes, wissels, pootafdrukken en dassenharen. De gevonden sporen zijn vervolgens in kaart gebracht.

Om te onderzoeken hoeveel dassen gebruik maken van het gebied evenals de frequentie van het gebruik van de dassenholen, wordt gebruik gemaakt van videocamera's (foto 1). Tijdens het veldbezoek is onderzocht op welke locaties de video camera's het beste geplaatst moeten worden. In de periode tussen 7 juni en 7 juli 2016 zijn video opnames gemaakt van de meest gebruikte holen. Om er voor te zorgen dat dassen langer in beeld blijven en daarmee de kans te vergroten dat alle dassen tegelijkertijd voor de camera's verschijnen, zijn nabij de camera's voederplekken aangebracht.

Foto 1: Video camera met bewegingscensor (Bushnell)

5. Resultaten

5.1 Dassenholen en overige dassensporen

In totaal zijn zeven (recent) gebruikte holen in het gebied direct ten oosten van de sporthal gevonden (Bijlage I). De amersfoortcoördinaten van het middelpunt van de dassenburcht zijn 187,76 / 421,43.

- Één goed gebruikt hol (nr. 1) bevindt zich pal tegen de muur van de sporthal (foto 2). Het hol buigt onder de grond weg van de sporthal zodat het niet waarschijnlijk is dat het gangenstelsel zich onder de sporthal bevindt.
- Drie holen (nrs. 2 t/m 4) bevinden zich onder de aanwezige zeecontainers waarbij het hol aan de voorkant van de containers (nr. 2) ten tijde van het onderzoek het meest wordt gebruikt. Op 27 juni werd zelfs een bol nestmateriaal voor het hol aangetroffen (foto 3). Dit was ook de reden om hier een extra camera bij te plaatsen.
- Eind juni werd als gevolg van de graafactiviteit van de das een nieuw hol gevonden (nr. 5) in de dichte vegetatie direct ten zuiden van de containers.
- Twee holen (nrs. 6 en 7) bevinden zich naast elkaar in het gronddepot (foto 4). Één hol hiervan werd goed belopen (nr. 6). Volgens degene die de dassenburcht in 2012 heeft ontdekt was het gronddepot de oorspronkelijke locatie van de dassenburcht. Pas later zijn de holen onder de zeecontainer en langs de sporthal gegraven.

Foto 2: Het meest gebruikte hol langs de muur van de sporthal

Foto 3: Hol onder voorkant zeecontainer. Voor het hol ligt een bol nestmateriaal.

Foto 4: De twee holen in het depot

In het gebied zijn ook dassenwissels gevonden waardoor het mogelijk is om de looproute van de das (grotendeels) te bepalen (zie kaart bijlage I). Meerdere meldingen in het verleden geven aan dat dassen in de wijk rondom de Veldschuur foerageren (o.a. in de tuinen).

5.2 Aantal dassen en status burcht

Gedurende één maand (7 juni t/m 7 juli 2016) hebben in eerste instantie twee videocamera's opnames gemaakt van dieren (en mensen) die langskwamen.

De camera's stonden opgesteld bij het hol pal naast de sporthal (hol nr. 1) en bij de twee holen in het gronddepot (holen nr. 6 en 7). Nadat op 27 juni werd geconstateerd dat het hol onder de voorkant van de zeecontainer (hol nr. 2) weer werd gebruikt door das is besloten om de laatste week van het onderzoek ook hier een camera te plaatsen.

Bijlage II geeft een overzicht van de opnames van de drie camera's.

Met grote zekerheid kan worden geconcludeerd dat er zich op het moment van het onderzoek maar één das bevond op het terrein van het sportcentrum. Op geen enkel moment is er meer dan één das tegelijkertijd op één locatie waargenomen. Indien gedurende een nacht op meerdere locaties een das is waargenomen is dit nooit gebeurd op hetzelfde moment.

Gezien het feit dat de das vrijwel dagelijks is gefilmd mag ook geconcludeerd worden dat de das hier ook woont. Het slepen met nestmateriaal versterkt deze theorie dat het om een permanente vestiging van een das gaat.

Tijdens het onderzoek is ook naar voren gekomen dat de das actief is bij verschillende holen (graafactiviteit, slepen met nestmateriaal), maar de das is het meest aanwezig bij het hol langs de sporthal. Naast dit hol ligt de das vaak te rusten of is bezig met zich te vlooien. Op deze locatie wordt de das ook vaak het eerst waargenomen wat er op kan duiden dat de das dit hol het meeste gebruikt als rustplaats (zie tabel 1).

	Depot	Sporthal	Container
7 / 8 juni	-	-	
8 / 9 juni	-	-	
9 / 10 juni	02.48	-	
10/11 juni	21.47	23.50	
11/12 juni	01.05	22.55	
12/13 juni	-	22.14	
13/14 juni	-	-	
14/15 juni	-	-	
15/16 juni	-	22.33	
16/17 juni	22.57	-	
17/18 juni	-	01.34	
18/19 juni	22.33	21.52	
19/20 juni	21.27	22.46	
20/21 juni	04.31	04.18	
21/22 juni	02.40	02.44	
22/23 juni	23.11	03.45	
23/24 juni	02.10	23.17	
24/25 juni	03.42	22.58	
25/26 juni	21.44	22.47	
26/27 juni	22.25	23.15	
27/28 juni	22.51	03.46	
28/29 juni	02.41	00.00	
29/30 juni	22.39	21.54	
30/1 juli	-	01.37	-
1 / 2 juli	02.19	22.47	-
2 / 3 juli	23.11	22.30	23.35
3 / 4 juli	00.33	22.06	23.59
4 / 5 juli	01.36	23.59	-
5 / 6 juli	23.07	23.40	-
6 / 7 juli	-	23.15	00.15

Tabel 1: Tijdstippen van eerste waarneming per cameralocatie (rood geeft de eerste waarneming van de avond aan)

5.3 Dassenslachtoffers

In de database van Das&Boom is nabij het plangebied geen geval bekend van een doodgereden das. Wel is er op 2 juni een kadaver van een das gevonden pal naast het dassenhol tegen de sporthal aan (foto 5). Omdat op twee meter afstand van de dode das ook een dode vos lag (foto 6), is door de dierenarts van Das&Boom geconcludeerd dat deze dieren erg plotseling moeten zijn gestorven. Hierbij wordt gedacht aan een gif in een hoge dosis. Dieren die namelijk gewond zijn hebben de neiging om zich terug te trekken in hun hol.

Door de verre staat van ontbinding waarin de dieren werden aangetroffen was het niet meer mogelijk om deze theorie te toetsen (mondelinge mededeling: Peter van Tulden - Central Veterinary Institute Lelystad) of te achterhalen hoe lang ze daar al lagen.

Foto 5: Dode das; gezien de grote schedelkam is dit een oud exemplaar

Foto 6: Dode vos

6. Conclusies:

In het onderzochte gebied direct ten oosten van de sporthal “de Veldschuur” bevinden zich meerdere dassenholen die zeer regelmatig worden belopen door een das. Met vrij grote zekerheid kan worden gesteld dat er gedurende de onderzoeksperiode van 7 juni tot en met 7 juli 2016 deze holen maar door één das worden gebruikt. De das blijkt actief te zien bij meerdere holen. Tijdens de onderzoeksperiode heeft de das namelijk in meerdere holen gegraven. Er is waargenomen dat de das zowel het hol gebruikt direct langs de sporthal als het hol in het gronddepot. Op het einde van de onderzoeksperiode is ook graafactiviteit geconstateerd bij een hol onder de container en direct ten zuiden van de containers. Het lijkt erop dat het hol langs de sporthal het meest wordt gebruikt als rustplaats.

Op 2 juni 2016 is een dassenkadaver gevonden direct naast het hol langs de sporthal. Dit kadaver was al in verre staat van ontbinding en lag er mogelijk al enkele maanden. De exacte doodsoorzaak is niet meer te achterhalen maar hoogstwaarschijnlijk is de das gestorven door een overdosis gif. In ieder geval hebben dus waarschijnlijk twee dassen gebruik gemaakt van de dassenburcht op het terrein.

Of de das uiteindelijk een soortgenoot gaat zoeken en wegtrekt of dat een soortgenoot de das weer gezelschap gaat houden op deze burcht is niet te voorspellen.

Het gebied wordt overigens ook gebruikt door vos, (steen)marter en drie poezen.